

BUNURI SI SERVICII PUBLICE

INTRODUCERE

Cele mai multe bunuri și servicii existente pe piață sunt bunuri și servicii private. Asemenea bunuri sunt cumparate de cei care vor și își permit să plătească prețul cerut de vânzător și sunt consumate numai de către cumpărătorul respectiv sau de către persoanele care au acordul acestuia. Există însă și bunuri și servicii produse în sectorul public sau de stat. Cheltuielile antrenate de producerea acestor bunuri și servicii se acoperă din impozite. Ele pot fi consumate de toată lumea, chiar și de cei care nu plătesc taxe și impozite. Rezultă de aici că contribuabilii au interesul să consume multe bunuri și servicii publice, mutând povara impozitelor asupra altora. Este ca și când am câștiga o "excursie gratuită".

Accesul la bunurile și serviciile publice este liber, nelimitat. Este nelimitat în sensul că ar fi foarte dificil de controlat consumatorii acestora și, mai ales, de interzis celor care nu plătesc impozite să le consume. Accesul este liber pentru că, poate în mod paradoxal, cantitatea disponibilă din bunul sau serviciul respectiv nu scade, atunci când acesta este consumat de către un individ oarecare; rămâne tot atât de mult și pentru consumul altora. Deși există multe bunuri și servicii produse în sectorul public sau de stat, nu toate sunt bunuri "publice"; au acest statut numai acele bunuri și servicii care îndeplinesc cele două caracteristici menționate mai sus: acces liber și nelimitat.

CONCEPTE

- Bunuri și servicii publice
- Impozite
- Principial nelimitat
- Consum (acces) liber
- Problema "excursiei gratuite"

STANDARDE DE CONȚINUT

Bunurile și serviciile publice sunt oferite numai de stat, care va asigura accesul liber și nelimitat la aceste produse.

Produsele la care accesul este liber (sau fără restricții) sunt acele bunuri care pot fi folosite simultan de mai multe persoane, fără ca prin această cantitatea de produse disponibile pentru consumul altora să scadă.

Un produs la care accesul este nelimitat este acela care, odată produs, va putea fi consumat de oricine, indiferent dacă plătește sau nu pentru el. Practic, nici o persoană nu poate interzice altuia să îl consume.

OBIECTIVE

Elevii vor:

- explica de ce producerea bunurilor și serviciilor publice este de competența statului, folosind conceptele de consum (acces) liber și nelimitat.

DESCRIEREA LECTIEI

Elevii iau parte la un experiment care presupune consumarea unor bunuri private și publice. Rezultatele acestui experiment sunt folosite pentru a stabili caracteristicile bunurilor private și publice. Apoi vor face o cercetare în rândul contribuabililor și vor stabili ce motive îi determină pe oameni să suporte cheltuieli antrenate de producerea unor bunuri pe care le vor obține chiar dacă nu vor plăti pentru ele.

TIMP NECESAR

2 ore: în prima oră se parcurg secvențele 1-6, iar în cea de-a doua secvența 7 și evaluarea.

MATERIALE

- O folie transparentă (Proiecția nr. 1).
- Fișele de lucru 1 și 2, câte un exemplar pentru fiecare elev.
- Câte două bucatele de hârtie de elev.

PROCEDURE

1. Anunțați clasa ca astăzi vor avea un test surpriză cu 4 întrebări. Proiectați, pentru foarte scurt timp (imediat acoperiți) folia care conține întrebările și răspunsurile respective (Proiecția nr. 1) și precizați ca intenționați să le vindeți la preț de 1 USD bucată. Nu veți permite ca elevul (elevii) care au cumpărat întrebările și răspunsurile să le arate și celorlalți.

2. Dați fiecărui elev câte două bucatele mici de hârtie. Pe o bucată, elevii se semnează și menționează dacă vor sau nu să cumpere răspunsurile la întrebări. Pe cealaltă o păstrează pentru Runda 2. Adunați hârtiile și consemnați preferințele exprimate. Scrieți rezultatul pe tablă.

3. Spuneți clasei ca sunteți de părere că textul să fie proiectat. Așa este mai ușor pentru dvs. și, totodată, se consumă mai puțină hârtie – de care școlile duc lipsă. Proiectați folia transparentă în așa fel încât toți elevii să poată vedea cu ușurință.

4. Spuneți elevilor că doriți în continuare să vindeți informațiile proiectate. Cereți elevilor să-și scrie numele pe cea de-a doua bucată de hârtie și un DA, în cazul în care vor să cumpere răspunsurile la întrebări, sau un NU, în caz contrar. Adunați aceste hârtii și stabiliți rezultatele. Scrieți rezultatele la tablă.

5. Discutați cu întreaga clasă pe baza următoarelor întrebări:

- A. Cum se explică faptul că în prima rundă au fost mai mulți elevi interesați să cumpere răspunsurile la întrebări?** (Răspuns: *În runda 1, au avut acces la informații doar acei elevi care le-au cumpărat. În runda 2,*

dacă o persoană plătește pentru a intra în posesia răspunsurilor, atunci ele vor fi proiectate pe ecran și profesorul nu va avea cum să-i împiedice pe ceilalți elevi să le citească.)

- B. Explicați ca sunt private acele bunuri și servicii care sunt cumpărate și consumate în mod individual, de persoane care pot interzice celorlalți accesul la bunurile respective. Cereți elevilor să dea exemple de bunuri private.** (*Hamburgerii, pizza, mașinile, biletele la cinematograful și aproape oricare dintre lucrurile pe care obișnuiesc elevii să le cumpere*). **Când au fost răspunsurile la întrebările din test bunuri private?** (Răspuns : *În runda 1.*)

- C. Explicați elevilor ca sunt publice acele bunuri și servicii care, odată puse la dispoziția cuiva, pot fi consumate de numeroși alți indivizi, în același timp, fără ca acest fapt să determine scăderea cantității de bunuri pe care le-ar putea consuma și alte persoane. Deci, bunurile publice nu pot fi interzise celor care nu plătesc pentru ele. Deseori, indivizii nu sunt dispuși să plătească pentru un bun public pe care îl apreciază, un preț pe măsura valorii recunoscute, pentru că ar putea beneficia de acea "calatorie gratuită", adică ar putea să îl consume gratuit chiar dacă alți indivizi plătesc pentru acesta. Cereți elevilor să explice de ce, în urma proiectării, răspunsurile au devenit bunuri publice. Pretindeți-le să exemplifice și alte bunuri publice.** (*Elevii sunt gata să ofere asemenea exemple: drumuri, construcții publice, apararea țării, educația publică, sistemul judecătoresc, iluminatul public, paza contra incendiilor, protejarea rezervatiilor naturale, a padurilor.*) Subliniați faptul că nu toate bunurile și serviciile produse în sectorul de stat sunt bunuri

publice, accesul la multe dintre ele fiind reglementat prin pret. La bunurile cu adevărat publice accesul este liber și nelimitat.

- D. **Ati fi interesati sa cumparati raspunsurile la întrebările testului, dacă acestea sunt puse la dispoziția tuturor?** (Răspuns : *Elevii nu sunt motivați să plătească – aceasta este problema “calătoriei gratuite”.*)
- E. **Ar fi motivați consumatorii să plătească pentru bunuri și servicii publice, precum clădirile monumentale, apărare, drumuri sau poliție, în condițiile în care pot consuma aceste bunuri, indiferent dacă plătesc sau nu?** (Răspuns: *Nu există motive pentru a plăti.*)
- F. **Dacă interesul consumatorilor pentru anumite bunuri și servicii este scăzut, cum este atunci cantitatea de bunuri și servicii produsă?** (Răspuns: *Există o motivație relativ mică, chiar dacă unele persoane pot dori cu adevărat să le cumpere.*)

G. **Cine va plăti pentru aceste produse, în condițiile în care consumatorii nu sunt dispuși să plătească ei?** (Răspuns: *Statul.*)

G. **Cum reușește statul să facă acest lucru?** (Răspuns: *Statul percepe impozite sau îi poate obliga pe cetățeni să le plătească. În acest caz, problema “calătoriei gratuite” poate fi rezolvată sau, cel puțin, optimizată.*)

6. Distribuți fiecărui elev câte un exemplar din Fisa de lucru nr. 1. Cereți elevilor să lucreze în grupuri mici și apoi să prezinte concluziile și generalizările în fața întregii clase.

EVALUARE

Distribuți Fisa de lucru nr. 2. Explicați elevilor că sunt rugați să selecteze două articole din ziare și, pentru fiecare articol să răspundă la 6 întrebări.

Fisa de lucru nr. 1

BUNURILE SI SERVICIILE PUBLICE

Numele _____

În grup, discutați despre opiniile pe care le împărtășiți și notați în tabelul de mai jos

Bunuri și servicii publice	Coloana 1 Platești pentru ceea ce ai consumat	Coloana 2 Platești prin impozite și alte taxe.
Apararea națională		
Scolile (publice)		
Drumuri și autostrăzi		
Clădiri publice		
Protecție din partea poliției		
Universitățile de stat		
Padurile		
Prognozele meteo		

Folosiți aceste informații pentru a răspunde la următoarele întrebări:

1. Cum se simt, în general, cei care plătesc pentru bunurile și serviciile publice pe care le utilizează, comparativ cu cei care așteaptă ca plățile să se facă de la buget? Comparativ cu alții, sunt ei mai dornici să plătească decât ceilalți? Care anume? Cum va explicați acest comportament?
2. Ce s-ar întâmpla dacă bunurile și serviciile de pe lista menționată ar fi produse și distribuite conform cu rezultatele cercetării dvs.?
3. De ce ar fi dificilă producerea anumitor bunuri și servicii în sectorul privat și asigurarea accesului la bunuri doar pentru cei care plătesc pentru ele?

Fisa de lucru nr. 2**ACTIVITATE CU ZIARE**

Numele _____

Selectați două articole din presa referitoare la bunurile și serviciile publice. Atașați-le acestei pagini. Pentru fiecare articol, răspundeți la cele șase întrebări de mai jos:

1. Despre ce bun sau serviciu public este vorba în articol?
2. Este acesta un bun cu adevărat public sau este ceva produs de stat dar care poate fi produs și vândut și de către firmele private.
3. De ce se produce acest bun cu cheltuieli de la bugetul statului?
4. Ce autorități publice sunt implicate în producerea bunurilor și serviciilor?
5. Ce beneficii are comunitatea sau voi, personal, de pe urma acestui bun sau serviciu?
6. Ce s-ar întâmpla dacă statul ar hotărî să suspende cheltuielile bugetare destinate producerii de bunuri și servicii? Cum va fi afectată comunitatea și cum veți fi afectați dvs personal?

Proiectia nr. 2

INTRODUCERE ÎN MACROECONOMIE

Sectoare economice majore

Gospodariile populației

Întreprinderile

Statul

Exteriorul

Cerere agregată

Consum

Investiții

Consum guvernamental

Exportul net

Oferta agregată: Produs intern brut

Real-nominal

Crestere economică

Dezechilibre economice

Somaj

Inflație

Stabilitatea economică și efectele de multiplicare

Politica fiscală

Politica monetară